

Nederlanders verwachten van het nieuwe kabinet vooral aandacht voor zorg, woningmarkt en onderwijs. Energie en klimaat op vierde plaats.

motivaction
insights and strategy

Op dinsdag 3 juni maakte premier Schoof bekend dat het kabinet is gevallen. PVV-leider Wilders stapte uit de coalitie, waarmee een einde kwam aan kabinet Schoof I. Hoewel het kabinet de komende tijd demissionair verder zal gaan, staan er nieuwe verkiezingen op de planning. De verwachting is dat de Tweede Kamerverkiezingen zullen plaatsvinden op woensdag 29 oktober 2025.

Wat vinden Nederlanders op dit moment de belangrijkste thema's voor het nieuwe kabinet? En hoe kijken zij aan tegen klimaatbeleid en duurzaamheid? Gezondheidszorg, woningmarkt en onderwijs voeren de boventoon, maar het klimaat is allerm minst een bijzaak. Wie verder kijkt, ziet scherpe verschillen tussen jong en oud en tussen politieke voorkeuren.

Gezondheidszorg boven alles, klimaat in de middenmoot

Vraag een doorsnee Nederlander waar het nieuwe kabinet vooral werk van moet maken, en de kans is groot dat het antwoord 'gezondheidszorg' luidt. Maar liefst 80% van de ondervraagden wil dat de zorg meer aandacht krijgt. Ook de woningmarkt (64%) en het onderwijs (67%) scoren hoog. Daarna volgt het thema 'energie en klimaat': 49% van de Nederlanders vindt dat het kabinet hier meer aandacht aan moet besteden. Er is een minderheid (18%) die juist minder aandacht voor het klimaat wenst.

Opvallend: het klimaatthema scoort hoger dan bijvoorbeeld defensie, mobiliteit, stikstofbeleid of diversiteit en inclusie, maar moet het duidelijk afleggen tegen de klassieke 'portemonneethema's' als zorg en wonen. Klimaat en duurzaamheid zijn dus belangrijk, maar niet het allerbelangrijkst, voor het grote publiek.

Als het gaat om concrete klimaatmaatregelen, zijn Nederlanders het meest eensgezind over één ding: minder afhankelijk worden van buitenlandse energie. 83% vindt dat het kabinet zich hierop moet richten. Ook financiële steun voor burgers en bedrijven om te verduurzamen kan op brede steun rekenen: 68% is voorstander.

Strengere wet- en regelgeving voor de energietransitie verdeelt het land meer: 54% is voor, 21% tegen. Internationale samenwerking om klimaatdoelen te halen krijgt steun van 60% van de Nederlanders. De stelling 'het kabinet moet zich meer focussen op economische groei dan op klimaatdoelen' verdeelt het land: 47% is het eens, 37% oneens.

Jong en oud: samen voor het klimaat

Wie denkt dat alleen jongeren wakker liggen van het klimaat, heeft het maar half bij het rechte eind. Inderdaad, in de groep 18-24 jaar wil ruim de helft (51%) meer aandacht voor energie en klimaat. Maar ook onder 65-plussers is het draagvlak groot: 61% van de ouderen wil dat het kabinet hier extra op inzet. De middenleeftijdsgroepen (25-64 jaar) zijn iets gematigder, maar nog altijd positief. De echte tegenstand komt niet van een specifieke leeftijdsgroep, maar zit verspreid door de samenleving.

Als we verder inzoomen op klimaatbeleid zien we dat jongeren (18-24 jaar) bovengemiddeld positief zijn over strengere wetgeving, financiële steun en internationale samenwerking. Zij willen vooral dat het kabinet ambitie toont. Ouderen (65-80 jaar) zijn juist uitgesproken over onafhankelijkheid van buitenlandse energie.

Politieke kleur bepaalt klimaatkoers

De verschillen tussen politieke achterbannen zijn misschien nog wel het meest uitgesproken. Kiezers van GroenLinks-PvdA (83%), Volt (80%) en D66 (71%) willen massaal meer aandacht voor energie en klimaat. Aan de andere kant van het spectrum vinden we de PVV: slechts 24% van hun kiezers wil meer aandacht voor het klimaat, terwijl 35% juist minder aandacht wil. Ook BBB- en VVD-kiezers zijn relatief terughoudend.

GroenLinks-PvdA-, Volt- en D66-kiezers steunen vrijwel alle voorgelegde klimaatmaatregelen vol overtuiging. PVV- en BBB-kiezers zijn juist kritisch: zij willen minder wetgeving, minder internationale samenwerking en leggen de nadruk op economische groei. VVD-kiezers zitten daar tussenin, met een gematigde steun voor klimaatbeleid.

Conclusie: verdeeld, maar met duidelijke lijnen

Gezondheidszorg, wonen en onderwijs zijn bij de bevolking de absolute prioriteiten, maar het klimaat staat stevig in de middenmoot. Jongeren, ouderen en progressieve kiezers trekken de kar, terwijl andere groepen meer terughoudend zijn. Concrete maatregelen als energie-onafhankelijkheid en financiële steun kunnen op brede steun rekenen, maar zodra het gaat om strengere regels of internationale afspraken, lopen de meningen uiteen.

Wil je onderwerpen aandragen voor het energiepapier of heb je vragen, neem dan contact op met Caress (c.ridder@motivaction.nl) of Gerard (g.vanderwerf@motivaction.nl)

Onderzoeksverantwoording

Voor het onderzoek hebben 1.042 personen een online vragenlijst ingevuld. De deelnemers maakten deel uit van het StemPunt panel van Motivaction. De steekproef is representatief voor de populatie stemgerechtigden in Nederland met betrekking tot leeftijd (18+ jaar), opleiding en geslacht. Het veldwerk is uitgevoerd in week 24 van 2025. Het onderzoek beoogd niet om een voorspelling te doen van de mogelijke zetelverdeling in de Tweede Kamer na de nieuwe verkiezingen.